

практичною, так і теоретичною, оскільки з розвитком економіки об'єктивно ускладнюється розуміння змісту капіталу і механізму управління ним. Ця проблема набуває особливої актуальності для умов трансформаційної економіки України.

В економічній літературі питанням сутності капіталу, його структури та методів управління присвячено багато публікацій. Насамперед це роботи класиків економічної теорії А. Сміта, Д.Рікардо, В. Парето, Дж. Кейнса, П.Самуельсона, а також вітчизняних дослідників, серед яких необхідно відзначити Ю. Путятіна, О. Пушкаря, О. Тридіда, А. Л. Берга, В. Удодова, В. Пономаренко, та ін.

Капітал є головною економічною базою для створення і розвитку підприємства. У процесі свого функціонування забезпечує інтереси держави, власників і персоналу та характеризує загальну вартість засобів у грошовій, матеріальній та нематеріальній формах.

Управління капіталом – це система принципів та методів розробки і реалізації управлінських рішень, пов'язаних з оптимальним його формуванням з різних джерел, а також забезпеченням ефективного його використання у різних видах господарської діяльності підприємства [1].

Таким чином, управління капіталом підприємства має орієнтуватися, перш за все, на системний та кібернетичний, а також відтворювальний підходи, не виключаючи можливості застосування й інших.

Управління капіталом направлене на вирішення таких основних питань як:

- 1) формування достатнього обсягу капіталу, що забезпечить необхідні темпи економічного розвитку підприємства;
- 2) забезпечення умов досягнення максимальної доходності капіталу при запланованому рівні фінансового ризику;
- 3) забезпечення мінімізації фінансового ризику, пов'язаного з використанням капіталу, при запланованому рівні його доходності;
- 4) оптимізація обороту капіталу;
- 5) забезпечення своєчасного реінвестування капіталу [2].

В ринкових умовах особливе місце займають

економічні методи управління капіталом – сукупність засобів та інструментів, які цілеспрямовано впливають на творення умов для функціонування й розвитку підприємства.

Суть економічних методів полягає у здійсненні непрямого впливу на виконавців та створенні таких економічних передумов, при яких вибір економічної діяльності здійснює саме підприємство, під впливом економічних стимулів, що діють на перспективу матеріальної вигоди.

Успішність застосування економічних методів управління капіталом гарантує виконання таких умов як: дотримання господарсько-оперативної самостійності підприємства і господарських підрозділів, надання їм достатніх прав виборі шляхів та засобів у досягненні поставлених цілей.

Результатом управління капіталом повинна бути система показників стану та використання капіталу, яка розробляється на основі власного досвіду із врахуванням теоретичних узагальнень, наведених в економічній літературі.

Запорукою успішного управління капіталом підприємства є застосування різноманітних методів, таких як: вибір політики щодо формування окремих компонентів власного капіталу: резервного, додаткового, нерозподіленого прибутку; випуск облігацій, розробка політики дивідендів, проведення політики залучення коштів з позикових джерел, пошук придатних способів [3].

Отже, управління капіталом належить до основних завдань на підприємстві, оскільки його обсяг, структура та вартість суттєво впливають на основні показники та ефективність діяльності даного підприємства. Ефективне функціонування підприємств ґрунтується на правильно обраній та сформованій структурі капіталу. Щоб управляти капіталом підприємства у ринкових умовах на високому рівні та отримувати з процесу виробництва найбільшу користь необхідно використовувати сучасні економічні методи, суть яких полягає у здійсненні непрямого впливу на виконавців та створенні таких економічних передумов, при яких вибір економічної діяльності здійснює саме підприємство, під впливом економічних стимулів, що діють на перспективу матеріальної вигоди.

Література

1. Бланк І. А. Управління формуванням капіталу: наукове видання / І. А. Бланк. – К.: Ніка-Центр, 2010 – 510 с.
2. Викиданець І. В. Методи оптимізації структури капіталу підприємства / І. В. Викиданець // Вісник Дон-НУЕТ. – 2013 – № 3. – С. 208-215.
3. Мельник М. А. Економічні методи управління капіталом підприємства/ М. А. Мельник// Вісник Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. – 2014. – №1. – С. 95-97.

УДК 65.01(075.8)

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Усаченко С., Кобець Є. – ст. 4-го курсу, гр. ЕППвн-41

Науковий керівник – к.е.н., старший викладач Дончак Л.Г.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

На сучасному етапі розвитку економіки стратегічне управління є важливим фактором успішного функціонування підприємств в складних ринкових умовах. Вагомий внесок в розробку теорії

стратегічного управління зробили такі відомі західні та вітчизняні фахівці як Р. Акофф, П. Друкер, М. Портер, Г. Мінцберг, Б. Альстренд, Д. Лемпел, Г. Азоєв, А. Мазаракі, І. Бланк, Л. Забродська, Г. Яловий,

М. Туленков, С. Лихопад, Н. Майданська, Б. Мізюк та ін. Однак сутність теоретичних аспектів потребує подальших досліджень.

На даний час в літературі можна виділити чимало підходів до трактування поняття «стратегія». Сам термін «стратегія» походить від грецького «strategia», англійською «general», тобто «воєначальник» [1].

Доцільно відмітити, що сьогодні в науці виділяють кілька основних підходів до визначення стратегії підприємства:

1) перший ґрунтується на уявленнях зацікавлених у розвитку підприємства осіб про результати цього розвитку і оптимальному стані фірми. При такому підході в процесі формування стратегії розвитку виділяється чітка ієрархія «місія – стратегія – цілі – завдання»;

2) другий підхід розглядає стратегію розвитку підприємства як синтез окремих стратегічних рішень, визначаючи її як сукупність рішень, достатніх для визначення основних напрямків діяльності;

3) третій підхід являє собою різні комбінації елементів перших двох.

Досить широко трактування стратегії наводять Г. Мінцберг, Б. Альстренд та Д. Лемпел, які дане поняття визначають як «п'ять П»: 1) стратегія – це план, керівництво, орієнтир або напрямок розвитку із теперішнього в майбутнє; 2) стратегія – це принципи

поведінки або модель поведінки; 3) стратегія – це позиція; 4) стратегія – це перспектива; 5) прийом, маневр з метою перехитрити суперника [2, с.167].

Що стосується поняття «управління», то в узагальненому вигляді воно трактується як процес впливу суб'єкта управління на об'єкт, який змінює режим існування системи, в якій вони діють.

Поняттю стратегічного управління присвячено багато публікацій вітчизняних та зарубіжних авторів. Так, С. Лихопад та Н. Майданська розглядають стратегічне управління як діяльність підприємства в умовах невизначеності та поділяють його в залежності від виду ресурсів підприємства: стратегічне управління персоналом, стратегічне управління прибутком підприємства тощо [3, с. 265].

Варто відмітити погляд Б. Мізюка, на думку якого стратегічне управління передбачає довгострокове керування організацією, визначення специфічних цілей діяльності, розроблення стратегій для досягнення цих цілей, враховуючи всі зовнішні та внутрішні умови [4, с. 403].

Враховуючи те, що стратегічне управління підприємством має певну сукупність взаємопов'язаних між собою елементів, реалізація яких вимагає послідовного процесу, в статті пропонується розглянути дану категорію, виходячи із системного, процесного та ситуаційного підходів (рис. 1).

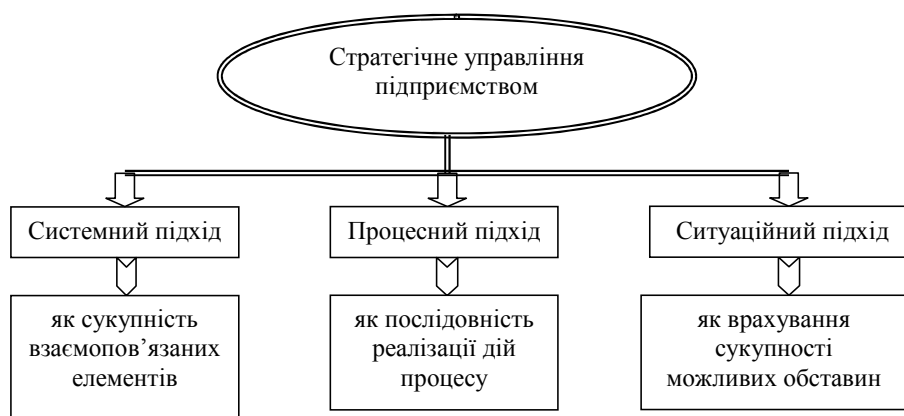

Рис. 1. Основні підходи до визначення стратегічного управління підприємством

Таким чином, виходячи з системного підходу, стратегічне управління підприємством розглядається як самостійно діюча система, яка передбачає аналіз стану усіх сфер функціонування підприємства. Процесний підхід розглядає стратегічне управління підприємством як процес реалізації розроблених заходів, спрямованих на досягнення ефективного економічного розвитку цього підприємства. З точки зору ситуаційного підходу стратегічне управління

повинно ґрунтуватись на постійному аналізі й розумінні ситуації, динаміки її зміни.

Необхідність підтримки стратегічної орієнтації підприємства робить стратегічне управління процесом безперервним і динамічним. Тому одноразовий аналіз та діагностика не можуть бути основою такого процесу, оскільки надають обмежену інформацію. В даному випадку, розробка стратегічних рішень не може бути довготривалою через досить швидку зміну середовища, в якому функціонує підприємство.

Література

1. The Origin of Strategy: Rich Horwath. Strategic Thinking Institute, 2006. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.strategyskills.com/>.
2. Кіндрацька Г. І. Стратегічний менеджмент [Текст] : навч. посіб / Г. І. Кіндрацька. – Львів : Львівська політехніка, 2010. – 407 с.
3. Лихопад С. М. Місце стратегічного управління в діяльності підприємств / Лихопад С. М., Майданська Н. М. // Науковий вісник Національного лісотехнічного університету : зб. наук.-техн. пр. – Вип. 15.5 – Львів : НЛТУ України, 2005. – С. 265-267
4. Мізюк Б. М. Основи стратегічного управління / Б. М. Мізюк. – Львів : Магнолія, 2006-2009. – 544 с.